

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Honori[i] Reggi[i] Kemnathensis De Statu Ecclesiae Britannicae Hodierno, Liber Commentarius

Horn, Georg

Dantisci, 1647

De Haeresium, sectarum, & schismatum, horribili incremento, inde usque
ab anno 1640; durante magno Parlamento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34026

monstrosissimum edidit. Carebat capite; facies in pectore erat, aures ex humeris, oculi & os latè prominebant, nasus sursum spectabat, pectus ac tergum plenum acutis stimulis. Umbilicus, venter & natura in dorso. Pro digitis pedum tres ungues avium. In dorso supra ventrem duo magna foramina hiabant, & ex quovis massa carnea prominebat. Supra oculos, loco frontis, quatuor acuta & dura cornua. Nihil his moti hæretici, sed causam monstrorum in Ecclesiam, quam pro hostibus suis habebant, coniecerunt. Et hæc, *inquiabant*, vestri gratiâ fiunt, Legalistæ; ideo Dei manus ingravescit supra nos, ut in legalibus viis vestris excæcemini; & tandem in infernum præcipites, per-eatis. Cumque veritati, etiam de cælo convicti, cedere nollent, Magistratus contra eos sententiam dixit. Quidam excommunicati, alii proscripti. Minister seditiosus *Wheelwright* cum *Hutchinsonia* primò in Insulam quandam ad Batavos se contulit. Ubi mox in alias sectas divisi sunt, & *Hutchinsonia* cum familia sua in aliam Insulam, cui nomen *Hellgate*, se transtulit, ubi ab Indis omnes cæsi & combusti sunt.

Hæc ex libro Wellii ea de historia, & ex Pageto ac Baylio; qui insuper ostendit, quantum Cottonus huic hæresis innoxus & implicatus fuerit.

De Hæresum, sectarum, & schismatum, horribili incremento, inde usque ab anno 1640; durante magno Parlamento.

HActenus vidimus Ecclesiam Anglicanam, qualis sub Episcopis; quomodo in Puritanos, Brownistas, Independentes variis in locis, sed maximè extra Angliam, scissa fuerit. Restat status ejus post Episcopos. Et heic cognoscere operæ pretium erit, quis turbo illam per undecim

decim secula firmatam Prælatorum Hierarchiam subvertit?

Certum est, Parlamenta Angliæ semper Episcopis, & Episcopos Parliamentis infestos fuisse. Hinc sicut illi de Parliamentis, ita hi de Episcopis enervandis cogitarunt. Et Prælati quidem sub Rege Carolo, haud satis contra aulicas adulationes & criminationes obfirmato, Parliamentorum longam pausam viderunt, ab anno usque 1628 ad 1639. Quo spatio Hierarchia excelsissimè floruit; nec fieri poterat ut altiùs supra Regem, regna, populum, conscientias assurgeret. Quod cum viderent pii, spem bonam conceperunt brevi de throno superbix ac tyrannidis casuros Prælatos. Idque sic factum est.

Fatalis quædam intemperies *Laudum* in Scotos concitavit, ut iis Cerimonias & Liturgiam imponere conarentur. Hæc prima ac inevitabilis fundi Prælati calamitas fuit. Quicquid hodie Episcopi patiuntur, id omne ex desperato illo ausu fit. Si omisissent Scotos, adhuc fortè in Britannia dominarentur. Quod exemplo Regibus & aliis fit, esse periculosum aliquid innovare in statu publico. Quis ex tanta scintilla tantum incendium putasset oriturum? Et an inepta illa Liturgia & casæ cerimonix omitti salvâ Majestate Episcopali non poterant? Luunt igitur illi exilio suo, contemptu ac ruinâ, inceptum illud. Nam primo Scoti armis extorserunt Regi abolitionem totius Hierarchix. Eorum exemplo exciti Angli, paria flagitare & cogitare cœperunt. Initium milites rudes fecerunt. Nam cum exercitus contra Scotos cogeretur pro Episcopis, mirâ Providentiâ Dei, miles Reformationis Anglicanæ initium audax ac tumultuarium fecit. Exagitabant illi Episcopos non secus, ac olim Germani, Româ sub Carolo V captâ, Pontificem Romanum. Decani, Præbendarii, Cantores, Canonici, & tota Clericorum albata series, verberibus & aliis

aliis injuriis, ridente, gaudente, & plaudente Angliâ, multati. Confracta altaria, cruces, picturæ, imagines. Liturgia discerpta. Inter has turbas Parlamentum incipit, quod Episcopi non mitiùs horrebant quàm stygiam paludem. Sed ejus quidem manus evaserunt: Populus tamen jam erectus spe libertatis, & Scotorum armis animisque tumens, apertè contra tyrannidem illam res novas moliri cœpit. Impetu in Abbatiam Westmonasteriensis factò, cuncta confregerunt. Archiepiscopus Lambethi ferè oppressus. Hinc libelli sparsi, conventicula habita, juvenus Londinensis commota: denique omnia Episcoporum ruinam spirabant, qui ultra humanum morem se exosos impudenti & horribili crudelitate reddiderant, maximè *Laudus Cantuariensis*, & *Wrennus Eliensis*. Sic ad alterum Parlamentum accessio facta; quod anno 1640, 3 *Novembris* cœpit, ac hodieque durat, & semper fortè, quamdiu Anglia, durabit. Statim graves contra Episcopos querelæ ab universo regno motæ, & Scoti accusatione Majestatis Laudo intentata, eum in carcerem detrudi curârunt. Hinc continuò abrogata tyrannidis Episcopalis tribunalia, Curia supremæ commissionis, Camera Stellata, Cerimonie supersticiosæ; sicut supra dictum ac ostensum fuit. Post hæc omnia restabant Episcopi in Parlamento & Ecclesia, nec spes erat eos radicitus extirpandi. Ac fatentur omnes, qui Communi inde usque ab initio interfuerunt, nunquam hoc sibi consilium fuisse, ut Episcopi omnino tollerentur. Id quidem fatentur visum & necessarium & factu possibile, limitationem arbitrariæ ipsorum & tyrannicæ potestatis; ne nimirum pios ac fideles ministros, propter albam vestem, altare, cruces, picturas, Papismum, ejicere ac proscribere possent, ne conscientias dominatrix ipsorum libido conculcasset. Plura nec intendebant, nec sperare poterant. Et tamen multi prudentes viri in ea opinione erant,

erant, ipsos Episcopos ruinam sibi ac exitium, fastu, superbiâ, dominio, adulatione aulicâ, acceleraturos. Idque etiam hac occasione factum est, ut author *Historiæ Britannicæ* nondum editæ testatur, cujus verba huc apponere visum.

Cum exposuisset, quomodo *Lunsfordius*, *Hida* & quidam ex famulatio Archiepiscopi Eboracensis tyrones ac cives Londinenses indignis modis tractassent, ita pergit: Alterâ die tyrones, ac civium multi, cum sibi melius contra vim prospexissent, Westmonasterium revertuntur, & de novo excepti injuriis ac tumultu circa Abbatiam exorto, in Episcopos concitantur. Qui terrestre iter suspectantes, scaphis ad Parlamentum secundo Tamesi vehebantur. Sed cum excensionem facere vellent, lapidum nimbo excepti, & donum, multo aliorum risu trepidantes remigare coacti sunt. Quo prætextu ad inconsultam & temerariam Protestationem abutentes, ruinam sibi paulò post accelerarunt. Nam cum nihil magis metuerent, quàm ne à Comuni ob tyrannidem subverterentur, Parlamentum omnino inhibere conati sunt & dissolvere. Igitur ut se maturè impendenti tempestati subducerent, mittunt ad Regem & Proceres libellum supplicem, unà cum Protestatione, de jure suo ac integritate præfati: *Quàm alieno ab omni actione & opinione Papismum redolente animo sint. Factioni quoque maleficorum, si quæ sit, neutiquam se favere. Jussu Regis ad socianda pro regni salute Consilia venisse. Aliquoties in via publica violatos etiam vitæ periculo. Post irritas ad Parlamentum preces sibi reservato jure, sede, votis suis in aliud tempus, tuto imposterum comparere non licere. Justas hujus absentiae & necessarias causas. Quicquid interea statutum & determinatum fuerit, contra id tanquam invalidum & nullius momenti se jam nunc coram Rege & Proceribus protestari.* Subscripta erant nomina duodecim Episcoporum *Johannis Eboracens.* *Thomæ*

Durchm. Rob. Cov. Lich. Joh. Norwich. Joh. Asaphen. Guilh. Bá, & Wells. Geor. Heref. Rob. Oxon. Ma. Ely. Godfr. Glouc. Johan. Peterbourus. Mor. Landaff. Hanc Protestationem Rex ad Magnates, hi ad Commune, tanquam rem maximi momenti & totum spectantem Parlamentum, miserunt. Eâque acceptâ & lectâ, visum fuit Communi, duodecim illos Episcopos Majestatis accusare, ut qui studuerint Leges regni & Parlamentorum fundamentales subvertere. Cum hoc decreto ad Proceres Glynius mittitur, & Episcopi ferâ nocte in curiam tracti, atque inde per carceres distributi sunt. Rex postea conjugem Grenovico Doveram ducens, Cantuariæ in ipsa S. Augustini Abbatia Parlamenti decretum contra Episcopos, confirmavit. Quod nonnulli in omen riuturi Episcopatus & Hierarchiæ traxerunt. Quippe sicut ab illo Augustino omnis Angliæ Hierarchia originem trahat; ita nunc in ejus Abbatia fortuito Regis transitu, sententiam contra Episcopos latam esse. Hæc ille.

Cætera in posterioribus libris persequitur, quomodo Episcopatus cum annexis, planè & radicitus fuerit à Parlamento excisus; & in ejus locum de nova Regiminis Ecclesiastici formâ cogitatum.

Si ulla in re Parlamentum graviter peccavit; id in eo factum est, quod sublato Episcopatu, nullum è vestigio regimen Ecclesiæ, saltem temporarium & vicarium, constituit. Nam certè hæc prima ac præcipua omnium hæresium, schismatum ac sectarum causa fuit, quod cuilibet integrum esset docere, discere, sectari, quæcunque recta putaret. Scriptura non aliam confusionis & licentiæ causam proponit, quàm hanc: Non erat Rex in Israël; & quilibet fecit quod rectum erat in oculis suis.

Paget in Epistola dedicatoria Hæresiographiæ; Ecce, inquit, amorâ Hierarchiâ, subito ingens hæreticorum numerus, ut locustæ, Ecclesias Anglicanas obruerunt, Familistæ, Anabaptistæ,

baptistæ, Donatistæ, Brownistæ, Antinomi, Independentes, Arminiani, Sabbatarii, Anti-Sabbatarii, Traskitæ, Millenarii, Hetheringtonii, Sociniani, Ariani, Atheistæ. *De Atheistis sic inquit*: Magnus eorum numerus est. Quidam coram Judice Provinciali incarnationem J. C. irridebat. Pater ejus Tolosæ in Gallia combustus fuit, sed apud nos filius impunitus evasit. Concionantur, excudunt & exercent hæreticas opiniones suas palàm. Inde usque à sublato regimine Ecclesiæ quilibet fit Pastor, Sutores, veteramentarii, factores, & alii. Hi scripturas exponunt, & se in pulpita intrudunt, mirabilia evomunt, quæ in factiones, seditiones & blasphemias terminantur. Quantum mali ab his sectariis illatum sit Ecclesiis Londini, nos Pastores magno cum dolore experimur. Congregationes nostræ suos Pastores deserunt: populus noster fit ut tribus Gad, currens post seductores insanum in modum. Infantes non baptizantur; cœnam nemo capit: ipsa Domini Oratio abominabilis est.

Josephus Hall, quondam Episcopus Norwicensis, in nupero *Irenico* suo patheticè deplorat miserrimum & distractissimum statum Ecclesiæ Anglicanæ. *sect. 23. inquit*: Hoc ævo animæ Christiani populi seducuntur non tantùm à Papistis, Anabaptistis, Antinomis, Pelagianis, sed & per infernalem Socinianorum hæresin, Antitrinitarios, Nearianos, ut ultima Christianitatis in Anglia destructio metueda sit.

Authores Annotationum in Biblia Anglica ad cap. x. Genesios v. 25. Quàm refert nomen Pelegi infelicia tempora nostra? Quot causas habemus liberos qui nascuntur, Pelegos vocandi? Quàm divisi sumus non in linguas tantùm, ut Babylone factum; sed capita, corda, manus? Quantæ divisiones non tantùm Rubenis, ut Jud. 5. 15. sed omnium tribuum Israël nostri? Et ô si tantum divisi essemus! Jam

verò subdivisi sumus in complures factiones Reipublicæ, in varia schismata Ecclesiæ. Quam nos Indices nostros implere possemus nomine Pelegi, consideratâ lamentabili divisione quæ est inter nos. *Et ibidem pluribus deplorant miserandum regni & Ecclesiæ statum.*

Thomas Edoardus in Gangræna: Nulla hæresis, blasphemia, confusio est, quæ non vel inveniatur in Anglia, vel oriatur. Reformatio ab uno extremo ad aliud collapsa est. A Scilla in Charybdin ventum. Pro Papalibus innovationibus, superstitionibus & tyrannide Prælatorum, damnandæ hæreses, horribiles blasphemiarum, Libertinismus, & tremenda Anarchia est. Non ablata mala, sed aucta. Diabolo pejor Spiritus successit. Cœpta Reformatio in Deformationem exit. Jam & ipsam abnegant Scripturam, & tam enormis omnium Religionum libertas propugnatur, ut etiam blasphemiarum ac Atheismus includantur. Et hoc publicis scriptis fit, in conspectu Parlamenti. Imagines Trinitatis, Christi, Mariæ, Apostolorum deletæ sunt; & jam ipsa Trinitas, Christus, Maria, Apostoli vilipenduntur, denegantur, & spurcis calumniis foedantur. Crux & ingeniculatio ex Sacramento sublata; & jam ipsa Sacramenta negantur. Festa abrogata; & jam hæretici Diem Domini irrident ac spernunt. Hierarchia Episcopalis sublata; jam planè nullum regimen volunt. Tempore Episcoporum Psalmi & preces, nisi ex libro, abrogabantur; nunc in eundem censum veniunt decantatio psalmorum, preces ac omne sacrum ministerium. Cerimoniarum Papales sub Episcopis, ut ingeniculare ad altare, nunc inunctio per oleum est. Tunc erat *Episcopatio* infantum; nunc manus imponuntur viris ac feminis. Intolerabilis visa in Episcopis quarti præcepti abrogatio. Jam Antinomis permittitur decem præcepta tollere: totam Scripturam Quærentibus. Parlamentum tolerat horrendos sectarios in ipsa urbe;

urbe; & permittit ut libros publicent. Quædam publicè contra tam abominabilem licentiam decreta, neglectim curantur. Ingens numerus opificum concionatorum, & rudissimorum nebulonum. Etiam feminae & pueri concionantur. Sectarii in una Parœcia Londinensi undecim congregationes habent. Sicut olim Regis Proclamationes contra Jesuitas & Papistas tantum in speciem propositæ fuerunt, crescente interim numero; & si quis exsequi eas vellet, pro gratia odium reportavit: ita nunquam major licentia fuit, quàm postquam interdictum rudibus concionari. Nunquam effrenatior nequitia contra regimen Presbyterianum sanctissimum, quàm postquam illud decretum. Nunquam plures horrendi libri publicati, quàm cum id interdictum. Si quis conqueratur apud Parlamentum, quantum illi Schismatici favorem inveniunt? quam cæteri contemnuntur? Sicut olim gradus ad favorem in aula fuit Puritanos vexare: ita qui orthodoxis Presbyteris negotium faceffit, *ni nisi* est. Inde usq; à primo hujus Parlamenti anno creverunt; sed hoc 45. adeo in immensum, ut si eâ proportione pergant, non sit opus Papistas metuere, qui Religionem destruant. Ipsi facient. Quid tot victoriæ, Declarationes, Protestationes effecerunt, nisi plus quam Diabolicam confusionem? Mirantur Scoti. Exteri mirantur, & dicunt, Cur non Rex possit tolerare unam falsam Religionem Papisticam, cum Parlamentum omnes toleret? Nulla hujus tolerationis causa Politica est. Schismatici vires suas jactant, & victorias, sed ipsi minima pars in iis; & dum illi foventur, interea Civitas Londinensis, Scoti, Protestantes exteri languent. Solemne fedus de extirpandis schismaticis pedibus conculcatur: cum exercitus, civitas Londinensis & omnes Provinciæ sub Parlamento sint lerna Schismatum. A condito orbe non fuerunt tot monstrosæ opiniones, quot nunc in Anglia!

Omnes autem Schismatici qui Angliam infestant, uno & communi Independentium nomine comprehenduntur. *Primo*: quia omnes se profitentur tales, etiam vilissimi; ut qui Scripturas & Divinitatem J.C. negant, illi ab Ecclesia Anglicana & communione ejus se separant cum Independentibus. *Deinde*: quia Independentes se ipsis perpetuò adjungunt contra Presbyterianos. *Tertio*: quia Independentes omnes hos, Anabaptistas & Quærentes, habent pro sanctis & veris Christianis. *Vide Saltmarsh Smok in Tempel.*

Cæterum, antequam ad præcipuas sectas descendamus, communis omnium natura exponenda est.

Joh. Bastwick in secunda parte libri: Independency no Gods ordinance: Quamprimùm Parlamentum hoc Reformationem suscepit, multò acriùs partium odia & nomina exarserunt. Independentes ex Nova Anglia & Belgio reduces, populum invenerunt propter recentem Episcoporum tyrannidem, magis suæ opinioni addictum. Unde magno sectatorum incremento aucti sunt, præsertim cum dicerent Presbyteriale regimen re ipsa, mutato tantum nomine, & pompa, Episcopalem potestatem ac tyrannidem sibi in Ecclesias arrogare. Ex hoc secutum grave animorum diffidium. Independentes odium Presbyterianis, Presbyteriani Independentibus conciliârunt, ut quisque contentiosior & ferocior propter insuetam libertatem esset. Hoc malum brevi post in majus evasit. Quippe sectarii hætenus occulti, & per familias suas ac contubernia dispersi, si non authoribus, saltem ut fertur adjutoribus Jesuitis, occasionem tam commodam in hoc velut interregno nacti, palàm & verbo Independentibus favere, quod sub illa Ecclesiarum prætexta Independentia sibi januam ad ferendum horrendas blasphemias aperiri viderent. Itaque omnes uno Independentium nomine censerì volebant, quo sub illo in vulgus grato titulo venena sua eò occultius diffunderent.

derent. Clam interea meram confusionem, hæreses absurdissimas, inaudita commenta ac ægrotantis cerebri commenta ferebant. Homines ineptissimi pulpita invadebant, ac ministerio se ingerebant, nec eruditione nec sanâ doctrinâ instructi. Utq; scopum suum eò faciliùs obtinerent, pro conscientiarum absolutâ & independente in rebus ad fidem spectantibus libertate, tanquam pro aris ac focus pugnarunt. Malum diutinâ medicinæ carentiâ eò evasit, ut extrema omnes metuerent. Quippe illi fucati ac simulati Independentes, factionem potentissimam excitarunt, & haud obscurè minabantur, se pro illa sua credendi quodlibet libertate, vel ferro certaturos; Siquidem aliter eam obtinere nequeant. Videmus igitur Independentes, five Novos Puritanos, his proximis annis in duo hominum genera abiisse. Quorum alii in cæteris orthodoxi sunt, ac in doctrina Presbyterianis consentientes: sola de regimine disceptatio discrimen facit. Et hi, ne propter commune cum cæteris nomen eorundem suspecti criminum essent, non Independentes sed *Congregationales* in posterum appellari voluerunt. Alterum genus est confluges pessimorum hæreticorum, Anabaptistarum, Familiaristarum, Antinomorum, Socinianorum, Libertinorum, & mille aliorum nominum. Hi novum nescio quod lumen sibi denuo illuxisse fingunt, vanissimi homines, ac se illum sanctum Dei populum, illos Jesu Christi & ejus regni contra omnem Episcoporum & Presbyterianorum tyrannidem jactant propugnatores. In fide sua adeò instabiles ac incerti, ut quod hodiè credunt, cras majore luce aucti, se repudiaturos profiteantur: Cætera opum amatores; quippe qui profitentur sanctos rerum terrenarum veros possessores ac Dominos esse. Unde in vestitu splendidi; nec illam Puritanorum præscam sectantur simplicitatem. Ditissimas familias, maxime generosas feminas, in societatem suam
tra-

trahunt. Erat miserrima res, videre hanc Ecclesiarum distractionem. Quicumque ab illis in hoc Independentiæ idolo dissentiunt, eos velut canum ac porcorum colluviem suâ communionem ac Sacramentis; infantes ipsorum baptismo excludunt, tanto in Presbyterianos odio, ut & lectione librorum ab ipsis scriptorum, & auditione concionum talium suis interdicit. Initio Parlamenti causam acerrimè defendebant. Postea propter exclusos à verbi ministerio, qui nec doctrinâ nec eruditione instructi erant, & Presbyterialium favore ei infensissimi, Scotos nullis non proscindebant calumniis, criminando facta eorum, tanquam omnia ad proprium commodum referrent. Quos & suspectos reddere Anglis, ut animorum divisio sequeretur, modis omnibus conabantur. Dolebant Prynno cum auribus non ipsum caput præcisum. Bastwicus ab iis miserrimè exagitatus. Et suspicio haud vana erat in eum finem moderationis ac tolerationis omnium Religionum auctores esse, ut virium accessione eo prætextu aucti, sectam suam stabilirent. Scripta ab iis in Parlamentum, Magistratus, Synodum virulentissima sparsa. Omnis apud eos erroris contradictio ac oppositio, persecutionis nomine venit. Jactant nec Euangelium toti mundo prædicari, nec incrementum fidei, nec pacem stabilem sperari posse, quamdiu non generalis credendi libertas indulgeatur. Calumniæ in Presbyteriales horrendæ; Hostes Jesu Christi, persecutores fidelium, filios Diaboli vocabant. Et potius quàm ut eorum Tyrannidi (sic loquebantur) succumbant, dira omnia minitabantur; & se vel mortem ipsorum regimini prælaturos: nec arma ponere velle, nisi illâ conscientiarum Libertate, pro qua hæcenus pugnarint, impetratâ. Episcoporum quidem Hierarchiam multis modis Presbyterio anteferebant; & se vel cum Regiis vires juncturos ad ejus restitutionem, quàm ut Presbyteria admittant.

Plus

Plus quam quadraginta inauditæ sectæ ex hoc Independentium Trojano Equo profilierunt. Quidam omnem Veteris & Novi Testamenti Scripturam, velut rem nihili, rejiciunt. Alii se *Expectantes* vocant, ullam in orbe terrarum Ecclesiam exstare negantes. Alii *Inquisitores* sunt, Ecclesiam in deserto latentem quærentes. Alii tam monstrosas opiniones habent, ut ne commemorari sine horrore queant. Et ab his sectariis præcipuè Lecestria, Darbia, Chesterfielda se immunes magnâ prudentia & pietate conservarunt.

Hanc Religionum novarum conflugem aliter Regii, aliter Parlamentarii interpretabantur. Regii exinde certissimam spem triumphi conceperunt; & ad factiones alendas dicuntur argento clam submisso Independentes animasse. Contra Parlamentarii factionem hanc omnium in Ecclesia & regno periculosissimam fore metuebant. Quippe singulas Ecclesias pro quarum privilegiis tantoperè zelum suum jactent, singulos velut Papas habituros. Itaque auctores harum sectarum sub ministrorum & servorum titulo dominium affectare, cum populum, tantâ autoritate præditi, prout velint regere & flectere queant. Qui fere affectu potiùs quàm judicio Pastorem sequatur, si is artes tractandi rudem populum egregiè calleat. Quod si rerum summa potiantur, haud minorem Puritanis persecutionem imminere quàm ab Episcopis. Et talem eos conspirationem animo alere, quod in exercitum, castella, munitiones, provincias passim se ingerant, & quicquid cum successu geritur sibi adscribant. *Hæc Bastwic.*

Notandum, quod sectarii in illo libertatis conscientiarum argumento admodum exsultarint, persecutionem, carceres, cædes, tyrannidem, velut alter iis Nero & Diocletianus immineret, ineptè exaggerantes. Et suorum meritorum immodici præcones quomodo pro libertate

H

regni

regni & conscientiarum arma cepissent, continuo ingeminabant. Nam per quos Deus regnum hæcenus liberarit, nisi per eos quibus nunc persecutionem intentent? qui in præliis animosiores? qui sæpius in Septentrione ac alibi viatores exstiterint? Nimirum iis nunc, qui toties hostem fugarint, fugiendum fore. Verba hæcenus data esse: promissam singulis Ecclesiis libertatem omnino nunc negari. Nihil juvare sanguinem charissimorum effusum. Non se abnuere mortem millies oppetere, dummodo fratribus suis hanc libertatem conscientiarum acquirant. Crebrò hæ vocis auditæ: *Libertatem conscientie negatis? Quis verò fratribus nostris vitam, quis sanguinem nobis rependet?* Neque aliud hi Pseudo-Independentes, sub fucato fratrum nomine; præter animorum distractionem quærebant. Unde multoties sparsum, Cromwellum & alios militiâ abituros, nisi tolerationem Independentiæ impetrarent. Quo nihil minus verum erat. Nam viri illi non tales turbas alebant; sed pugnare pro patria parati, victoriâ impetratâ, siquidem aliud quidquam admittere possint, statuatur; aliò terrarum se in pace ituros pollicebantur. Frequentissimè in congregationalis Ecclesiæ laudes eveci, eam solam extollere; cæteras omnes erroris & imperfectionis condemnare. Expectare se indies majorem lucem & ad præcisitatem adspirare: ac sperare tandem omnes Ecclesias ad congregationalem viam, quæ sola primitiva sit, velut ad centrum immobile, venturas. Presbyterialem tantùm viam ad eam perfectionem & gradum esse. In summa, Libertatis suæ jacturam se neuti-quam laturos, quamdiu vita super sit, jactabant. *Hæc ex Parænesi pro Libertate Christianâ ad Parlamentum & synodum, anno 1644 edita.*